

Президентнинг тадбиркорлар билан очиқ мулоқоти:

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ
22 АВГУСТ КҮНИ ХАЛҚАРО
КОНГРЕСС МАРКАЗИДА
ТАДБИРКОРЛАР БИЛАН ОЧИҚ
МУЛОҚОТ ЎТКАЗДИ.

ЯНГИ ТАШАББУСЛАР, ҚУЛАЙЛИК ВА ЕНГИЛЛИКЛАР

Шавкат
МИРЗИЁЕВ

22 август куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин билан телефон орқали мулоқоти бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 22 август куни АҚШ Конгресси аъзолари Трент Келли ва Дэрин Лахуд иштирокидаги делегацияни қабул қилди.

22 август куни Тошкент шаҳрида илк маротаба Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо ва кузатувчи давлатлар ҳарбий оркестрлари иштирокида «Тинчлик навоси» халқаро фестивали ўтказилди.

«Ўзбекгидроэнерго» акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Абдуғани Сангинов бошчилигидаги ижро аппарати масъуллари ва Хитой Халқ Республикасининг «Zhejiang Jinlun Electromechanic Co., Ltd.» компанияси бошқаруви раиси котиби Оуянг Хонг раҳбарлигидаги компания вакиллари ўртасида учрашув ташкил этилди.

Пойтахтимиздаги Tashkent City боғида жойлашган Open Air концерт мажмуасида Халқ таълими вазирлиги ташаббуси билан «Илм – саодат калити» шиори остида республика «Қизиларжон» анжумани фаолият бошлади.

Давлатимиз раҳбари тадбир аввалида юртимиз ишбилармонларини Тадбиркорлар куни байрами билан табриклаб, улар мамлакатимиз иқтисодий қудратини оширишда асосий куч эканини таъкидлади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 20 августдаги фармони мувофиқ, Тадбиркорлар куни муносабати билан мамлакатимиз тараққийотиға муносиб ҳисса қўшиб келаётган 29 нафар фидойи ва илғор тадбиркор орден ва медаллар билан мукофотланган эди. Тадбирда ана шу юксак мукофотлар топширилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 19 августдаги қарори билан «Фаол тадбиркор» кўкрак нишони таъсис этилган эди. Мазкур мукофотга сазовор бўлган 100 нафар тадбиркорга ҳам жойларда ушбу янги кўкрак нишони топширилмоқда.

Давлатимиз раҳбари мулоқотда, аввало, ўтган йилги учрашувдан бери бажарилган ишлар ҳақида қисқача тўхталиб ўтди. Жумладан, бизнес муҳити яхшилангани натижасида ўтган бир йил давомида тадбиркорлар томонидан 55 мингдан ортиқ бизнес учун бинолар қурилган. Тушумлари 1 миллион доллардан ошган тадбиркорлик субъектлари сони 5 мингтага кўпайиб, 26 мингтага етган. Яна минг нафари товар айланмасини 1 миллиондан 10 миллион долларгача етказган. 220 нафарининг тушумлари эса 100 миллион долларга етган. Экспорт қилувчи корхоналар сони 7,5 мингта бўлган, умумий экспорт ҳажми 30 фоизга кўпайган.

Ушбу, навбатдаги мулоқот арафасида ҳам «колл-марказ» ташкил этилди ва тадбиркорлардан 12 мингдан ортиқ мурожаат келиб тушди. Уларда шахсий ёки маҳаллий муаммолар билан бирга тизимли масалалар ҳам кўтарилган. Улар буйича энг мақбул йўللари топиш учун таҳлилий иш олиб борилиши қайд этилди.

Президент бешта асосий йўналишни кўрсатиб ўтиб, уларнинг ҳар бири буйича кўплаб ташаббусларни илгари сурди.

Биринчи йўналишда корхоналарни тоифаларга ажратиб, уларни қўллаб-қувватлаш буйича алоҳида ёндашувлар белгиланди.

Хусусан, йиллик айланмаси 1 миллиард сўмгача бўлган корхоналар – микро бизнес, 10 миллиард сўмгача бўлгани – кичик бизнес ва 100 миллиард сўмгача бўлгани ўрта бизнес тоифасига киради.

Шундан келиб чиқиб, 2023 йил 1 январдан бошлаб микро бизнес учун айланмадан олинадиган солиқнинг амалдаги 4 фоиздан 25 фоизгача бўлган ставкалари ўрнига ягона 4 фоизли солиқ ставкаси жорий этилади.

Йиллик айланмаси 1 миллиард сўмдан ошиб, умумий солиқ тўлаш тартибига ўтган корхоналар бир йил давомида фойда солиғини 2 баробар кам тўлайди. Ушбу имкониятлар 370 минг тадбиркорга енгиллик яратади.

Юқори салоҳиятли ўрта корхоналар сонини кўпайтириш зарурлиги таъкидланиб, улар учун қатор солиқ ва компенсация имтиёзлари белгиланди.

Ўтган йилги очиқ мулоқотда давлатимиз раҳбари бизнес учун солиқ юкини камайитириш сиёсатини давом эттиришга ваъда берган эди. Пандемия келтирган иқтисодий қийинчиликларга қарамай, 2023 йил 1 январдан бошлаб қўшилган қиймат солиғи ставкаси 12 фоизга туширилиши маълум қилинди.

Тадбиркорлар учун яна бир енгиллик. Жорий йил 1 июлдан бошлаб бўш бино ёки фойдаланилмаётган ер участкасига нисбатан солиқларнинг оширилган ставкаларини қўллаш бекор қилинган эди. Президентимиз тадбиркорларнинг шу тарзда илгари ошириб ҳисобланган 2 триллион сўмлик қарзларидан ҳам воз кечилишини айтди.

Иккинчи йўналиш қулай молиялаштириш тизимига оид бўлди. Шу мақсадда кичик бизнес лойиҳаларига 20 триллион сўм йўналтирилиши белгиланди. Бундан ташқари, тижорат банклари халқаро молия институтиларидан ҳам маблағлар жалб этади.

Тадбиркорлик жамғармаси томонидан кафилик бериш имкониятлари кўшимча 2 баробарга оширилади. Натижада камиди 15 минг нафар тадбиркорнинг кредит олишдаги гаров масаласи ҳал бўлади.

Албатта, кредит бу – масаланинг бир томони. Бизнес учун яна инфратузилма ва кафолатли бозор керак. Бу борада эса, дейлик, Тошкент вилояти билан олис ҳудудларда имконият мулақо ҳар хил.

Шу боис учинчи йўналишда туман ва шаҳарларнинг шароитидан

келиб чиқиб, бизнес учун алоҳида ёндашувлар жорий этиш масаласи кўрилди. Келгуси йилдан шарт-шароити буйича барча туман ва шаҳарлар 5 та тоифага ажратилади. Уларда солиқ, субсидия, кредит фоизлари учун компенсация ва кафилик бериш, инфратузилмага улаш буйича алоҳида тартиблар белгиланади.

Ерни хусусийлаштириш учун белгиланган сумма, яъни, ер солиғининг 20 карраси миқдоридаги тўлов Тошкент шаҳри ва вилоят марказларида 10 каррага, бошқа ҳудудларда 5 каррага пасайтирилади.

Тўртинчи йўналиш тадбиркорларнинг мулк ҳуқуқи ҳимояси ҳақида бўлди. Ер ва мулк ажратиш ҳақидаги қарорларни бекор қилиш, тергов жараёнида мол-мулкни хатлаб қўйишни фақат суд ҳал қилиши таъкидлаб ўтилди.

Шунингдек, тадбиркорларнинг судларга мурожаат қилиш имконияти кенгайтирилади. Жумладан, маъмурий судларга ариза беришда давлат божи ставкаси 2 баробар камайитирилади. Тадбиркорларнинг солиқ идоралари қарори устидан судга шикоят қиритиш муддати ҳозирги 1 ойдан 3 йилгача узайтирилади.

Бешинчи йўналишда тадбиркорлар фаолиятини назорат қилиш ва уларни жавобгарликка тортиш масалаларига тўхталиб ўтилди.

Аввало, тадбиркорларга нисбатан янги жавобгарлик ва жазо чораларини жорий этишга 3 йиллик мораторий эълон қилинди. Келгуси йилдан 26 та идоранинг такрорланувчи назорат функциялари бекор қилиниши айтилди.

Давлатимиз раҳбари солиқ текширувларига оид жарималар тури кўплиги ва оғирлиги буйича жуда кўп мурожаатлар бўлганига эътибор қаратди.

Мисол учун, ойига ўртача 1 миллион сўм солиқ тўлайдиган кичик тадбиркорларга 5 миллиондан 10 миллион сўмгача молиявий жарима қўлланмоқда. Яъни, кичик тадбиркорлар учун ҳам, йирик корхоналар учун ҳам жазо бир хил.

Президент барча турдаги текширувлар Бизнес-омбудсман томонидан мувофиқлаштирилиши, жарималар миқдори тадбиркор тўлаётган солиқ миқдоридан ошмаслиги кераклигини таъкидлади.

Умуман, энди савдо соҳасида ишлайдиган тадбиркорларни қарийб 30 йилдан бери қийнаб келадиган муаммо барҳам топади – яъни, савдо қоидаларини бузганлик учун жиноий жавобгарлик тўлиқ бекор қилинади.

Адлия вазири ва Бизнес-омбудсманга тадбиркорларнинг таклифларини чуқур ўрганиб, текширувлар муддатларини қисқарттириш, молиявий хато ва камчиликларнинг минимал чегаравий миқдорини белгилаш буйича қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Мулоқотда тадбиркорларни маънавий қўллаб-қувватлаш масаласи ҳам эътибордан четда қолмади. Давлатимиз раҳбари кўп иш ўринлари яратган, ўз соҳасида инновация ва ислохотлар қилган, эл-юрт орасида обрў қозongan бизнес вакиллари меҳнатини эътироф этиш учун «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тадбиркор» фахрий унвонини таъсис этиш таклифини билдирди.

Савдо-саноат палатаси фаолиятини такомиллаштириш зарурати ҳам кўрсатиб ўтилди. Энди унинг вазифа ва ваколатлари кенгайтирилади. Хусусан, ҳукуматга қўриб чиқиши мажбурий бўлган масала қиритиш, тадбиркор манфаатини кўзлаб Олий судга ариза бериш ваколатлари берилди. Савдо-саноат палатаси ҳукумат буйисунувидан тўлиқ чиқарилади ва тадбиркорлар манфаатининг чинакам ҳимоясига айланади.

Ушбу очиқ мулоқотда айтилган барча таклифларни амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш буйича Жамоатчилик кенгаши тузилиши белгиланди.

Сўзининг якунида Президент Шавкат Мирзиёев юртимиз ишбилармонларини Тадбиркорлар куни билан яна бир бор табриклаб, фаолиятларига муваффақият тилади.

– Биз Янги Ўзбекистонни барпо этиш йўлида ғоят муҳим ва ҳал қилувчи босқичга қадам қўймоқдамиз. Сизларнинг фидокорона меҳнатингиз, инновацион фикр ва ёндашувингиз бугун ҳар қачонгидан ҳам муҳим ва бу ўринда сиз барча соҳа вакиллариға ўрناق бўлишингизга ишонаман, – деди давлат раҳбари.

ЎЗА

Инфратузилмасиз намунали уйлар

Болалар учун телефон зарарли(ми?)

Чорраҳада қолган авлод

Навоий вилояти

Янги Ўзбекистонда эл азиз, инсон азиз

Қаشقарё вилояти

ТАЪТИЛДАГИ ДАМ – ЎҚИШГА ҲАМДАМ

Яккабоғ туманидаги «Истиқлол ғунчалари» болалар оромгоҳи дарё соҳилида жойлашган. Сўлим, баҳаво масканда тармоқдаги ўндан ошиқ ташкилотдан 42 нафар боланинг дам олиши таъминланди.

Худуддаги «Бошбулоқ» чашмасининг зилот сувлари танага ҳузур ва қувват бахш этади. Тангадек жойга ҳам қуёш нури тушмаслиги, худудда дарахтларнинг кўплиги ёзнинг иссиғида айна мудоао.

Оромгоҳни шодлик ва завққа тўлдириб, ҳордиқ чиқараётган болажонлар хунармандчилик ва қўл меҳнати, жисмоний тарбия ва спорт, маданият ва санъат, техника, конструкторлик ва моделлаштириш, экотуризм каби турли тўғарақларда фаол қатнашиб, билим ва кўникмаларини оширмоқда. Энг асосийси, сўлим масканда мароқли ҳордиқ чиқарган ўқувчилар жонажон мактаблари бағрига эҳти қавоқ, танаси соғлом, куч ва шижоатга тўлиб қадам қўйишади.

Улуғбек ХОСИЯТОВ,
Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касба уюшмаси Касби тумани кенгаши раиси

Мамлакатимизда аҳолини ҳар томонлама ижтимоий ҳимоя қилиш масаласида барча корхона ва идораларнинг касба уюшмалари ташкилотлари зиммасига ҳам бир қатор вазифалар қўйилган. Ходимлар манфаатларини ҳимоялаш, уларнинг самарали меҳнат қилишлари учун муносиб шароит яратиш ва соғломлаштиришни мувофиқлаштириш, шунингдек, маънан ва руҳан қўллаб-қувватлаш ҳам касба уюшмалари тизимининг асосий вазифаси саналади.

ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШ манфаатларни ҳимоялашдан бошланади

Нига эга мазкур корхонада замонавий техника ва технологиялардан самарали фойдаланилмоқда. Кейинги йилларда 5- ва 7-гидрометаллургия заводлари ва 2-гидрометаллургия заводининг «Б» корпуси ишга туширилди. Комбинатда ижтимоий масалаларни ҳал қилишга бош вазифалардан бири сифатида қаралаётгани эришилаётган ютуқларнинг асосий омили бўлмоқда.

Касба уюшмаси кенгашининг муҳим вазифаси – комбинат ходимлари ва иш берувчи ўртасида тузилган жамоа шартномасининг бажарилишини таъминлашга қаратилган. «НКМК» акциядорлик жамиятининг янги 2022-2024 йилларга мўлжалланган жамоа шартномасида ҳам шу муҳим жиҳатларга алоҳида эътибор қаратилиб, меҳнат билан боғлиқ тартиб-қоидаларга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. Ишчи-ҳодимларнинг ҳаёти ва меҳнатини муносиб муҳофаза қилиш, ишлаб чиқариш хавфсизлигини таъминлаш мақсадида комбинатта янги, хавфсиз технологиялар келтирилиб, мавжуд техника ва технологиялар доимий модернизация қилиб борилмоқда.

Комбинат раҳбарияти ва касба уюшма кенгаши ташаббуси билан жорий йилда 12 мингдан зиёд ўқувчилар, шунингдек, Учқудуқ, Томди, Нурота, Конимех туманларида яшайдиган кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари «Зарафшон», «Сармиш», «Болажон», «Сўғдиёна», «Паҳлавон», «Келажак» номли дам олиш оромгоҳларида мазмунли ҳордиқ чиқардилар.

Корхонада ижтимоий ҳимоялашнинг шундай изчил тизими яратилганки, ундан фаолият кўрсатаётган ишчи-хизматчилар, муҳандис-техник ходимлар, уларнинг оила аъзолари ва фарзандлари бирдек баҳраманд бўлишмоқда. Тиббиёт ва соғломлаштириш, маданият ва спорт, болалар ёзги дам олиш оромгоҳлари, ишчи-ҳодимларнинг таътил вақтларини кўнгилдагидек ўтказишлари алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ходимларни рағбатлантириш, моддий кўмакка муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлаш ҳам доимий кун тартибиди. Касба уюшмаси нафақат комбинат ишчи-ҳодимлари, балки пенсияга чиққан собиқ ходимларнинг ҳам ҳақ-хуқуқларини доимий ҳимоя қилишни ўзининг шарафли бурчи эканини унутмаган.

Комбинатга қарашли тиббий-санитария бўлими бешта йирик муассасани бирлаштирган. Улар Навоий, Учқудуқ, Зарафшон, Нуробод шаҳарлари ва Зарафшон шаҳар типидидаги аҳоли пунктида жойлашган бўлиб, 200 мингга яқин аҳолига хизмат кўрсатади. Тиббиёт масканларидаги маънавий эскирган жихозлар янгиланиб, сўнгги уч йилда қарийб 120 миллиард сўмлик маблағ эвазига даволаш-диагностика тиббиёт ускуналари келтирилди. Касба

уюшмаси кенгаши томонидан комбинат ишчиларига нафақат республикамизда, балки унинг ташқарисиди ҳам, яъни Ялта ва Кисловодск санаторийларида дам олишлари учун муносиб шароит яратилган.

Комбинат бўлиналари жойлашган шаҳар ва кўрғонларда маданият саройлари ва спорт мажмуалари доимий ишлаб турибди. Навоий шаҳридаги «Фарҳод», Учқудуқ шаҳридаги «Учқудуқ» маданият саройлари, Зарафшон шаҳридаги «Олтин водий», Нурободдаги «Нуробод» маданият уйлари, Заркент кўрғонидаги «Кончи» маданият-спорт мажмуаси шулар жумласидандир. Навоий шаҳридаги «Фарҳод» маданият саройида «НКМК тарихи» музейи фаолият олиб бормоқда. Унинг шинам залларига мингдан ортиқ экспонатлар, тарихий артефактлар юксак дид билан жойлаштирилган. Шунингдек, музейда чўлпи забт этган қаҳрамонлар ҳақида, комбинатнинг 60 йиллик шонли тарихи тўғрисида маълумот берувчи китоблар ҳам мавжуд. Нуфузли халқаро ташкилотлар томонидан Ўзбекистон олтинининг энг олий сифати учун тақдир этилган мукофотлар музейнинг ноёб экспозицияларидан биридир. Утган беш йил ичида Заркент кўрғони,

Фарғона вилояти

Қувонч

КАСАБА УЮШМАЛАРИГА РАҲМАТ!

Мактаб ўқувчиларига ажойиб туҳфа берилди

«Янги Ўзбекистонда эл азиз, инсон азиз» шиори остида нишонланаётган мамлакатимиз Мустақиллигининг 31 йиллиги байрами ва янги ўқув йили бошланиши олдидан Соғлиқни сақлаш ходимлари касба уюшмаси Фарғона вилояти кенгаши томонидан тизимда меҳнат қилиб келаётган ишчи-ҳодимларнинг 200 нафар фарзандига мактаб сумкаси ҳамда ўқув қуроллари топширилди.

Тадбирда сўз олган Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Фарғона вилояти кенгаши раиси Эркинжон Нуралиев болажонларни яқинлашиб келаётган янги ўқув йили билан табриклаб, мактабда аъло баҳоларга ўқишга тилак билдирди.

Тадбир доирасида тиббиёт ходимларининг фарзандларига 19 турдаги янги ўқув қуроллари жамланмаси, ўқув сумкалари тантанали топширилди.

– Қизим Гулшаной бу йил 3-синфга боради, – дейди Гулсиной Мусаева. – У берилган совгадан роса ҳам суюнди. Кўрсатилган эътибордан миннатдоримиз. Ҳавасхон Алимбекова уч нафар фарзанднинг онаси. У Фарғона шаҳридаги тиббиёт муассасасида фаррош бўлиб ишлайди. Шу кунни унинг фарзанди Нурмуҳаммад Ортиқовга ҳам ўқув қуроллари совға қилиниши уни беҳад қувонтириб юборди.

– Касба уюшмаларига раҳмат. Ўғлимга ўқув қуроллари билан тўлдирилган мактаб сумкаси совға қилинди, – дейди Ҳавасхон Алимбекова. – Фарзандим бу ўқув қуролларидан оқилона фойдаланиб, насиб бўлса, фақат аъло баҳоларга ўқийди.

Шоҳидохон КАРИМОВА,
Ўзбекистон соғлиқни сақлаш ходимлари касба уюшмаси Фарғона вилояти кенгаши раиси

Андижон вилояти

Ўқитувчи ва мураббийларни қадрлаган эл кам бўлмайди. Зеро, уларнинг сермашаққат ва шарафли меҳнати туфайли жамият равнақ топиб, йил сайин ўзгача кўриниш касб этиб бораверади.

Бу йил таълим соҳасида фидоийлик билан фаолият юритган 32 нафар Андижон шаҳрилик педагог Чортоқ, Чимён ва Косонсой санаторийларида дам олди. Уларга шаҳар халқ таълими бўлимининг тавсияси асосида касба уюшма маблағлари ва ижтимоий сугурта ҳисобидан бепул йўланмалар берилди. Шунингдек, ёзги таътил даврида халқ

МУАЛЛИМ ҲАҚИДА СЎЗИМ УШБУДИР...

таълими тизими томонидан ходимларнинг водийнинг хушманзара ва сўлим масканларига бир кунлик саёҳати ташкил этилди.

– Камтарона меҳнатим эътироф этилиб, Фарғона вилоятидаги «Чимён» сийхатгоҳида имтиёзли равишда бепул дам олдим, – дейди Андижон шаҳридаги 37-умумтаълим мактаби ўқитувчиси Муҳаддасхон Солиева. – Соғлиғимни тикладим. Маданий тадбирлар, таниқли санъаткорларнинг концерт дастурлари, турли зиёратгоҳларга уюштирилган са-

ёҳатлардан бир олам таассурот олдим. Шу кунларда халқ таълими ва мактабгача таълим ходимларининг Август кенгашида 200 нафарга яқин ҳамкасбимизни муносиб тақдирляпимиз. Мустақиллик байрами арафасида ўтказилаётган мусобақаларимизда спорт билан шуғулланган, соғлом турмуш тарзига риоя қилаётган муаллимлар рағбатлантириб бориляпти.

Насибохон ТўРАҚУЛОВА,
Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Андижон шаҳар кенгаши раиси

ИЛМҲИЙ ЮТУҚЛАР НАМОЙИШИ

Ўзбекистон Фанлар академиясида истиқлолимизнинг 31 йиллиги муносабати билан илмий ютуқлар кўргазмаси ўтказилди.

200 га яқин ишланма намойиш этилган тадбир маҳаллий иқтисодиёт, жумладан, қишлоқ хўжалиги, кимё саноати, тоғ-кончилик, фармацевтика соҳаларини ривожлантиришдаги кўлами кенг илмий маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳамда янги технологияларни амалиётга жорий этиш, мавжудларини такомиллаштириш, сўнгги илмий ишланмалар билан кенг жамоатчиликни таништириш мақсадида ташкил этилди.

– Кўргазмада учта амалий лойиҳа билан қатнашяпимиз, – дейди ЎзФА Астрономия институти директори-

нинг илмий ишлар бўйича ўринбосари Юсуфжон Тиллаев. – Улардан биринчиси глобал навигация сунъий йўлдош тизимлари усулларидан фойдаланган ҳолда геодинamik ва геодезик тадқиқотлар ўтказиш ҳамда минтақамиздаги тектоник плиталар ҳаракатини мониторинг қилишдир. Бу билан мамлакатимиз худудидаги микроплиталарнинг горизонтал ва вертикал ҳаракатларини ўрганиш орқали таанч геодезик тизим яратилади ва жаҳон глобусидаги Ўзбекистон ўрни аниқлаштирилади. Иккинчиси – географик ахборот тизимлари технологияларидан фойдаланган ҳолда ерни масофадан туриб зондаш маълумотларини таҳлил қилиш бўлиб, унда сел, кўчки хавфи бор бўлган тоғ кўллари ва музликлар

сунъий йўлдошлардан олинган космик тасвирлар асосида баҳоланади. Учинчиси эса фан ва таълимнинг интеграцияси борасида. Астрономия институти шу пайтгача республикамизнинг 6 та олий ўқув юртида телескоплар ўрнатиб, илмий ўқув астрономик обсерваториялар тармоғини яратган. Ҳозир яна 4 та олийгоҳда янги телескоплар ўрнатиш орқали бу рақамни 10 тага етказиш устида ишлар олиб борилмоқда.

Мазкур кўргазма илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш имконини бериши билан муҳим аҳамиятга моликдир.

Шерзод ЖўРАЕВ,
ЎзФА бирлашган касба уюшма кўмитаси раиси

Кўргазма

Азал-азалдан Хоразм элида, ота-боболаримиз ўз уйлари атрофларига, ариқлар, ҳовузлар, катта каналлар қирғоқлари ва йўл ёқаларига қайрағоч (бу дарахтни хоразмликлар «гужум» ёки «қаромон» ҳам дейишади) экиб, ўстириб келишган. Ёзининг жазирама иссиқ кунларида одамлар гужумларнинг куюқ соясида дам олишган. Ўтган асрнинг 70-80-йилларида Хоразмда бир асрдан ошган гужумлар ниҳоятда кўп эди. Лекин пахта экиладиган майдонларни кенгайтириш мақсадида улар аёвсиз кесиб, қўпориб ташланганига ўзимиз ҳам гувоҳ бўлганмиз. Ҳозир Хоразмда 100 ёшдан ошган гужумларни деярли учратмайсиз.

Асрларга тенгдош гужумлар қани?

Кўриб, очиги, ҳайратландим. Дарахтларнинг яқинига бориб қарасам, худди Ёқутжон опам айтганидек, барглари оппоқ бўлиб, қовжираб тўкилган экан. Барглари кўлимга олиб, разм солдим, жуда майда, кўз илғамас қорамтир нималардир бордек. Балки булар баргларнинг замбуруғ касаллигидир. Ёки экологик омиллар таъсирида пайдо бўлган бирон-бир касалликмикан ёки фақат айнан қайрағоч барглари ейдиган ҳашоратлармикан? Буни мутахассислар аниқлаб, ечимини топишлари керак.

Хоразмдаги уйимизда бобом эккан гужумлар ҳамон ўсиб турибди. Раҳматли отам уларни кўз қорачиғида асрар эди. Яқин атрофдаги далаларда ишлайдиган аёллар борми, тракторчилар борми, бригадир борми, ким бўлишдан қатъи

назар, ёзининг иссиқ кунларида гужум тагида роҳатланиб ҳордиқ чиқариб, чой ичиб кетишарди. Гужумни эккан бобомни эслаб, дуо қилишарди. Кейинчалик бир офат пайдо бўлди, яъни гужумимизнинг йўғон танасини катта мўйловдор кўнғизлар кун сайин кемира бошлади. Улар тез кўпайиб борарди. Илгари Хоразмда бундай ҳашорат учрамас эди. Отам мутахассислар билан учрашиб, шуни аниқладикки, бу очофат кўнғизлар четдан келган экан. Хоразмда уй-жой қурилиши учун ёғоч асосан Россиядан келтирилган. Ёғочлардаги кўнғиз личинкалари, ғумбаклардан ривожланган кўнғизлар бизнинг иқлим шароитга тез мослашиб, асра тенгдош гужумларга қирон келтирган эди. Отам гужумларни бир неча бор кимёвий воситалар билан дориладди, лекин фойдаси бўлмади. Улар куриб қолди.

Мана, орадан салкам 30 йил вақт ўтиб, бугун гужумимиз томирларидан униб чиққан ниҳоллар яна куёшга буй чўзмоқда.

Кейинги йилларда одамлар негадир гужум экмай қўйишди. Шаҳар ва хиёбонларга Хоразм иқлим шароитига умуман мос келмайдиган манзарали дарахтларни экиш урф бўлган. Маълумки, Хоразмнинг иқлими иссиқ, тупроғи шўр, тоғлар йўқ. Арча дарахтини ниҳолидан ёки уруғидан

Экология

экиб кўпайтириб бўлмайди. Арча фақат тоғларда, тоғолди ҳудудларда ўсади. Бундан бир неча йил илгари Хоразмга борганимда, Урганч шаҳридаги йўлаклар, касалхоналар, хиёбонлар, аҳоли дам оладиган масканларга, ҳатто, Боғотдан то Хонқагача бўлган асфальт йўл бўйларига экилган арча кўчатларини кўриб, жуда ачинганман. Арча ниҳолларининг аксарияти сарғайиб, қуриб қолган эди. Агар ўша йиллари ўша жойларга қайрағоч, мажнун-тол, қоратол, те-рак каби дарахт кўчатлари ўтқазилганда эди, улар бугун серсоя дарахтларга айланган бўларди.

Ҳалиям кеч эмас, ҳар бир ҳудуднинг иқлим-шароитидан келиб чиқиб, ўша жойда ўсадиган дарахт турларининг кўчатларини ўтқазас экки уруғларидан экиб кўпайтирсак, мақсадга мувофиқ бўларди.

Яшиллик оламининг ҳам ўз табиий қонунияти бор, инсоният уни асло бузиб, ўзгартира олмайди. Аксинча, қилинган машаққатли меҳнатлар, сарфланган миллионлаб маблағлар самарасиз, исроф бўлиб қолаверади. Бепоеён чўллар, қум саҳраларида ўсадиган жузгун, оқ саксовул, куёвсуяк, селен каби ўсимлик ва дарахтлар борки, уларни ҳарчанд уринмайлик, баланд тоғларда асло ўстириб бўлмайди. Улар фақатгина юқори ҳароратли кумларда яйраб ўсади. Турли арчалар, бодом ва дўланалар эса тоғ-у тошларда илдиз отган яшил муъжизалардир. Улар шу иқлим шароитга миллион-миллион йиллар давомида мослашиб борган.

Бугун Ёқутжон опам қувонч билан кўнғироқ қилди. Айтишча, қовжираб қолган гужум яна кўм-кўк бўлиб, янги барглр чиқариб, яшнаб кетибди. Бу хабардан сўнг эртаси куни ҳув ўша «Яланғоч ота» қабристонини ва «Экобозор» яқинидаги қайрағочларни кўргани бордим. Улар ҳам кўм-кўк янги барглр чиқариб, кўкка буй чўзмоқда экан. Буну кўриб, Яратганга беҳисоб ҳамдлар айтдим.

Марҳамат МАТВАЕВА,
биология фанлари номзоди

МАЪЛУМОТ

Қайрағоч (гужум) – қайрағочдошлар оиласига мансуб бўлиб, республикамизда силлиқ қайрағоч, Туркистон қайрағочи, Бужун қайрағочи, сариққайрағоч, садаққайрағоч каби турлари ўсади. Қайрағочларнинг бўйи 10-15 метрга етади, илдизлари кучли ривожланган, тупроқнинг сизот сувларига чидамли бўлиб, тупроқни унчалик танламайди. Улар уруғларидан ёки илдиз бачқиларидан кўкариб чиқиб, ерга чуқур томир отиб кўпаяверади. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, қайрағочлар қадимдан иморатлар пойдеворида таг-синч қилиб ётқизилган, улардан устун сифатида ҳам фойдаланилган.

Сурхондарё вилояти

Оғриқ тишлар

ШУНЧАКИ

Бойқишлоққа қачон сув келади?

Қумқўрғон туманидаги «Саховат» маҳалласининг бойқишлоқ кўчасида минг нафардан ортиқ аҳоли яшайди. 246 та оила, 154 та ҳўжалик бор.

Уларнинг қай бири билан суҳбатлашманг, тоза ичимлик сув муаммосини айтишади. Қарийб ўттиз йилдирки, бу масала одамларни қийнайди. Кейинги 3-4 йилдан буён эса ариқ суви ҳам келмай қолди.

– Кўчамизга узоқдан келган бир меҳмон, «Чойингизга туз солинганми, тузи баланд учравага ўхшаркан-у», дея ҳазиллашган бўлди, – дейди қишлоқнинг 80 ёшли оқсоқоли Мамадамин бобо Ғаниев.

– 30 йилдан буён ичимлик сувини сотиб оламиз, – дейди шу кўчада яшовчи Саломат Қодирова. – Олдинлари йилига 3-4 бора ариқларимизга сув келарди. Бу йил мутлақо келмади. Мана, қаранг, ҳовлимиздаги экинлар ва дов-дарахтлар сувсизликдан қуриб кетди. Аммо, гарчи фойдалана олмаётган бўлсак-да, 35 сотих томорқа учун 1 миллион 400 минг сўм миқдорда ер солиғи тўлаётимиз.

– 25 сотих томорқамиз бор, – дейди Маматқул Абдушуқуров. – Тирикчилик учун эккан помидоримиз ва нўхотларимиз сувсизликдан қовжираб қолди. Мурожатларимиз эса натижасиз.

– Нима қилиш керак, ҳайронимиз? – Мурожат қилмаган мутасаддимиз қолмади, – дейди Усмон бобо Қодиров. – Ҳатто, яқинда туман марказида бўлиб ўтган вилоят ҳокимининг қабулида Мамадамин бобо Ғаниев билан дардимизни йиғлаб айтдик. Ҳоким шунда сув келишига ваъда берди. Аммо... Ҳамон ўзгариш йўқ... Яна бир гапни ай-

тай. Аввалроқ Қумқўрғон тумани тиббиёт бирлашмаси раҳбарларидан ичиб турган сувимизнинг таркибини сўровдик. Улар шарҳи «Н₂О» деб жавоб беришди, холос. Дардингизни биров тушунмаса, қийин экан-да...

Биз аҳоли билан «Саховат» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Баҳодир Омоновга учрашиш учун МФЙ идорасига бордик. Бироқ идора эшиги кулф экан.

– Ҳар доим шу, – дея қуйнади Мамадамин бобо. – Ҳар гал келиб-кетаверамиз.

Маҳалла идорасига яқинроқ жойда собиқ ширкат ҳўжалиги идораси, бугунги кунда «Бототоғ сури» МЧЖнинг маъмурий биноси жойлашган. У ерда МЧЖ раҳбари Тўрабек Эрнazarов билан учрашдик.

– Очиги, уч ой бўлди, иш бошлаганимга, – дейди у. – Ўттиз йилдан буён тоза ичимлик сув тармоғи тортилмагани етмаганидек, бу йил оқар сув ҳам келмаяпти. Бу жуда ҳам оғир масала. Мутасаддиларга бу ҳолатни етказишга мен ҳам ҳаракат қиламан. Насиб бўлса, бу муаммога ечим топамиз.

Тўрабек Эрнazarовнинг олдиди гўё муаммо ҳал бўладигандек кайфиятда чиқдик. Биз ҳам, маҳалла аҳли ҳам ишондик.

Балки мутасаддиларга аҳвол яна бир бор тушунтирилса, бойқишлоқда ариқлар яна сув кўриб, жўмрақлардан обиҳаёт оқар...

Рустам ДАВЛАТОВ
«ISHONCH»

«ҚУВОНЧИМГА НА ОТАМ, НА ОНАМ ШЕРИК»

ёхуд тирик етимлар нега кўпаймоқда?

Мулоҳаза

Факт. Шу йилнинг ўтган етти ойида Хоразм вилоятида ажрим ёқасига келиб қолган 1179 та оиланинг 543 таси яраштирилган.

Мулоҳаза. Рақамлардан кўриниб турибдики, бугун кўп-кўп оилалар пароканда бўлиб, фарзандларига тирик етим тамғаси босилмоқда.

Воқеа. Қосим билан Дилфуза оила қурганига 22 йил бўлганида, турмуши бузилди. Икки буй етган ўғил – навқирон йигитларнинг ҳасратидан чанг чиқади.

– Энди менга ҳеч ким қизини бермайди, – дейди йигирма бир ёшли фарзанд.

– Отам «Виждонсиз онангникига бор!» деб уйдан кувади, онам «Отанга ўхшайсан», деб ҳайдайди, мен қаёққа борай? – дейди ўн беш ёшли ўғил.

Ҳозир йигитлар кекса бувиси билан бирга яшапти.

– Қариган чоғимда менга шу дард каммиди? – дейди онаизор.

Афсуски, кейинги пайтларда бу каби ҳолатлар кўп учраяпти. Ёшлар тугул, ёши катталар ҳам муроса йўли қолиб, ажримни маъқул кўраётди. Бунинг жабрини эса фарзандлар чекмоқда.

Ун етти яшар Гулзор ҳам отанасининг ажралишини «ҳазм» қилолмаётган ёшлардан. У бу йил мактабни тамомлади. Олий ўқув юртига ҳужжат топшириб, энг юқори балл тўплашга муваффақ бўлди.

– Қувончимга на отам, на онам шерик, – дейди у. – Бувимникида яша-япман. Янганнинг минғир-минғирларидан чарчадим. Ошхонага ишга кирдим. Ўзимни ўзим эплай оламан. Сентабрдан бошлаб репититорлик қилмоқчимман.

Глобаллашув, интеграциялашув натижасида инсонларнинг дунёқарашини ўзгарди. Ҳамма ўзини ҳақ деб билади. Аммо «Ўзим бахтли бўлсам бас!» деган тушунча айримларни йўлдан оздирмоқда. Аслида инсон ҳеч қачон ёлғиз бахтли бўлолмайди. Оиласи, яқинлари, дўстлари билангина тўлақонли бахтга эришади.

Фаровон турмуш кечириш ҳам-манинг орзусига айланган. Бироқ фаровонликка ўз-ўзиндан эришилмайди-да... Пири бадавлат инсонларнинг ҳаёт йўлларини таҳлил қилсангиз, қанчадан-қанча машаққатли довоиларни босиб ўтганини кўрасиз.

– Ажримларга баъзан қайнона-қайноталар ҳам сабаб бўлиб қолмоқда, – дея ўз мулоҳазаларини ўртоқлашди Шукуржон Жумамуродова. – Биз ёшлигимизда ундай эдик, бундай эдик қабилдаги тана-ю дашномлар ёшларга оғир ботаяпти. Аслида ҳам кимдир ҳаётда қийналган бўлса, бошқаларнинг ҳам қийналишини исташ

нотўғри. Бугунги ҳаёт кечаги эмас. Жамият ҳам, дунё ҳам ўзгаряпти. Аслида ёшларни қийинчиликларга дош беролмайдиган қилиб қўяётган ўзимиз эмасми? Мен кўрган азобини болам кўрмасин, деб уларни ортиқча аяймиз, касб-хўна ўргатиш ўрнига назоратни бўш қўйиб, вақтни исроф қилишга ўргатамиз. Оқибатда на қувонинг, на келининг қўлидан бир иш келмайди. Бундай оила узоққа бормаслиги кундек равшан.

Умуман, оилавий ажримлар, уларнинг оқибатлари ҳақида мулоҳазалар кўп. Мақсад эса битта. Ажримларни камайитириш, норасида фарзандларни етимлик азобидан асраб қолиш.

Тўғри, оила куриш ва ажраиш ҳар кимнинг ўз ҳуқуқи. Аммо ҳуқуқ бор жойда мажбурийат ҳам бўлишини унутмайлик. Қолаверса, оилаларни фақат панд-насиҳат билан мустаҳкамлаб бўлмайди. Шу билан бирга, бандлик, таълим, аҳоли саломадлиги билан боғлиқ қатор ижтимоий-иқтисодий масалалар тўлиқ ечим топмасдан, оила муқаддас қадрият экани ҳақида жар солганимиз бефойда. Акс ҳолда, оила бахт маскани эмас, икки инсон иложсизликдан бир-бирига чидаб яшайдиган қафасга айланиб қолиши мумкин.

Муҳаббат ТўРАБОВА
«ISHONCH»

ЭЪЛОЛАР

Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, ТХАЙ, Ўрикзор савдо мажмуаси, 1-блок, 2-қават манзилида жойлашган «Seven Research Invest» МЧЖ (СТИР: 308518660) ташкилотнинг ягона аъзоси қарорига мувофиқ (2022 йил 18 июлдаги Б/Н рақамли қарор) масъулияти чекланган жамиятни «Shinam Sargmoa» МЧЖга қўшиб, қайта ташкил этиш жараёнини бошлади.

Қайта ташкил этиш жараёни ўтказилгандан сўнг «Shinam Sargmoa» МЧЖ (СТИР: 308232694) «Seven Research Invest» МЧЖнинг ҳуқуқий вориси бўлади. Учинчи шахсларнинг даъволари бир ой муддатда Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Содиқ Азимов ва Махтумқули кўчалари кесишувидидаги рақамсиз уй манзили бўйича қабул қилинади.

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, ТХАЙ, Ш.Руставели кўчаси, «Ракат» МФЙ, 58-уй манзилида жойлашган «Best World Import Trade» МЧЖ (СТИР: 308871944) ташкилотнинг ягона аъзоси қарорига мувофиқ (2022 йил 18 июлдаги Б/Н рақамли қарор) масъулияти чекланган жамиятни «Shinam Sargmoa» МЧЖга қўшиб, қайта ташкил этиш жараёнини бошлади.

Қайта ташкил этиш жараёни ўтказилгандан сўнг «Shinam Sargmoa» МЧЖ (СТИР: 308232694) «Best World Import Trade» МЧЖнинг ҳуқуқий вориси бўлади.

Учинчи шахсларнинг даъволари бир ой муддатда Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Содиқ Азимов ва Махтумқули кўчалари кесишувидидаги рақамсиз уй манзили бўйича қабул қилинади.

Тошкент вилояти, Оҳангарон тумани, Дўстлик, Алишер Навоий кўчасида жойлашган «MIR ECO CHORVA FX» (СТИР: 306351628) №Б/Н 22.07.2022 йилдаги ягона таъсисчилнинг қарорига асосан устав фондини камайитираётгани маълум қилади.

Даъволар бир ой муддат ичида Тошкент вилояти, Оҳангарон тумани, Дўстлик, Алишер Навоий манзилида қабул қилинади.

